

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРИВАТНО-ПРАВОВІ
ТА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ
ВІДНОСИНИ:
МОДЕРНІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»**

7 ЖОВТНЯ 2025

CUESC

FPSS
RESEARCH INSTITUTE

Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 07 жовтня 2025 року). Кропивницький, 2025. 516 с.

*Затверджено до друку
Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол № 4 від 11 листопада 2025 року)*

Публікується за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану», 07 жовтня 2025 року.

Збірник містить тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану», яка відбулася 07 жовтня 2025 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ. Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників закладів освіти й наукових установ, здобувачів вищої освіти юридичного і правоохоронного напрямів, а також на тих, хто цікавиться питаннями забезпечення публічної безпеки і порядку; застосування кримінального, адміністративного та трудового законодавства; законодавчого регулювання військових і територіальних формувань, реалізації прав людини у діяльності правоохоронних органів.

Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

6. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення 11.09.2025).

7. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року» : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від від 28.10.2020 р. № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 11.09.2025).

КНЯЗЬКОВА Любова

*доцент кафедри права Маріупольського
державного університету,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ОСІБ, ПОСТРАДЖАЛИХ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Вторгнення росії на територію України у 2014 року викликало необхідність визначення правового статусу осіб, які постраждали від російської агресії та створення правової основи для розробки механізму захисту їх прав і свобод. Верховною Радою України було ухвалено закони України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII [1], «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 р. [2]. Удосконалення законодавства у цій сфері здійснено шляхом прийняття законів України: «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [3], «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання обчислення страхового стажу та пенсійного забезпечення» від 25 квітня 2024 року [4], «Про облік інформації про шкоду, завдану особистим немайновим правам фізичних осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» від 20 листопада 2024 року № 4071-IX [5] та ін. Крім того прийнято низку підзаконних нормативних актів, які впроваджують механізм захисту прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії. Однак дуже часто акти мають неузгодження та протиріччя, що призводить до дискримінації.

Так, підзаконні нормативно-правові акти, які були прийнятими починаючи з 2014 року, створили різні підходи до виплат пенсії постраждалим внаслідок збройної агресії. Й хоча в цілому політика у цій сфері в останні роки стала більш сприятливою, до осіб, які були облікованими як внутрішньо переміщені особи до повномасштабного вторгнення, продовжують застосовуватись вимоги щодо необхідності проходження фізичної ідентифікації (щопіврічно), застосування окремого порядку щодо виплати заборгованості, тощо. Такі підходи у пенсійному забезпеченні мають дискримінаційний характер та потребують ретельного вивчення.

Слід відзначити, що на сьогодні питання щодо визначення поняття осіб, які постраждали від військової агресії росії проти України законодавством не врегульовано. Перехідними положеннями Закону України «Про облік інформації про шкоду, завдану особистим немайновим правам фізичних осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» № 4071-IX [5], передбачено, що Кабінет Міністрів має розробити та надати на розгляд парламенту проєкт закону про підтримку осіб, особистим немайновим правам яких завдано шкоди внаслідок збройної агресії РФ проти України. Частина 4 статті 10 цього закону визначає, що до повноважень уряду відноситься визначення категорій постраждалих осіб. Це слугуватиме забезпеченню уніфікованого, справедливого і сталого підходу до захисту прав таких осіб. Однак до теперішнього часу коло таких осіб не визначено. Крім того, більшість наукових досліджень у цій сфері в останні роки було присвячено захисту прав саме тимчасово переміщених осіб та біженців. На наш погляд, категорія осіб постраждалих від військової агресії росії проти України не обмежується тільки категоріями внутрішньо переміщених осіб та біженців. Безумовно, до таких категорій відносяться особи, які залишаються на окупованій території чи території активних бойових дій, особи, яким завдано матеріальні та нематеріальні збитки, особи, які зазнали шкоди життю і здоров'ю, депортовані діти та ін. Нормативне визначення та закріплення такої категорії дозволить уникнути їх дискримінації, уніфікувати надання соціального захисту та соціальних послуг.

Національне законодавство у галузі недискримінації представлено перш за все Конституцією України. У статті 24 Конституції України міститься положення про те, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [6].

Як свідчить практика органи пенсійного фонду України пов'язують право на отримання пенсії з наявністю довідки про взяття на облік як особи, яка переміщується з окупованої території. Однак слід відзначити, що Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що ненадання позивачем, який не є внутрішньо переміщеною особою, довідки про взяття його на облік як особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення АТО, не є підставою для невиплати позивачу страхових виплат [7].

Потребує врегулювання питання щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій росією території України. Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод та правовий режим на тимчасово окупованій території України», будь-який акт (рішення, документ), виданий незаконними органами або особами на ТОТ України, є недійсним і не створює правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження, смерті, реєстрації (розірвання) шлюбу особи на ТОТ України, які додаються до заяви про державну реєстрацію відповідного акта цивільного стану. Станом на 2025 рік існує виключно судова, хоч і спрощена у 2016 році, процедура встановлення фактів народження та смерті, які відбулися на ТОТ України. У лютому 2023 року у Верховній Раді України був зареєстрований урядовий проєкт закону «Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій російською федерацією території України та за межами України» № 9069 [8]. Законопроектом пропонується низка новел, які дозволять істотно спростити процедуру реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій території України та за кордоном. Але нажаль 17.07.2025 цей законопроект відкликано.

Список використаних джерел:

1. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
2. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1207-VII (зі змінами і доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 24 грудня 2015 року № 921-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921-19#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання обчислення страхового стажу та пенсійного забезпечення: закон України від 25 квітня 2024 року 3674-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-20#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
5. Про облік інформації про шкоду, завдану особистим немайновим правам фізичних осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України : Закон України від 20 листопада 2024 року № 4071-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4071-20#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
6. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 20.09.2018 р. № 243/3505/16-ц. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VS181765> (дата звернення: 12.09.2025).
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України : Проект Закону України № 9069. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41464> (дата звернення: 12.09.2025).